

Verenigingsnieuws

Jubileumuitgave Verleden & Heden nr. 25 Heemkundekring Sankt Tolbert Vaals
Het boek is verkrijgbaar bij:
Readshop Maastrichterlaan 78 Vaals, Kapsalon John Kohnen Jos Francotteweg 5 Vaals, verenigingslokaal Óp Sankt Tolbert Bloemendalstraat 11A Vaals (alleen op woensdagmorgen tussen 10 en 12 uur).

Nummer 134

2023 #6

Jubileumuitgave Verleden & Heden nr. 25 Heemkundekring Sankt Tolbert Vaals

Het is weer zover een nieuwe een uitgave van Verleden & Heden en wel zelfs een jubileumuitgave het 25ste deel van liefst 212 pagina's dik, met verhalen die er toe doen en met veel foto's.

Inhoudsopgave:

- Sportvereniging V.T.V. afdeling Turnen - Arthur Cransveld
- Het Rijke Roomse Leven in Vaals - Ger Leenders
- Onderzoek naar Joods eigendom en de afhandeling - Jo van der Meij, Jan Francotte
- Lijst van lidmaten van de Waals-Hervormde gemeente Vaals rond 1745 - Thomas Richter
- Vliegtuigcrash Vickers Wellington 1942 - Bas Bruls

Verleden & Heden no. 25 2023

Inhoudsopgave:

- Sportvereniging V.T.V. – afdeling Turnen. Arthur Cransveld
- Het Rijke Roomse Leven in Vaals. Ger Leenders
- Onderzoek naar Joods eigendom en de afhandeling. Jo van der Meij, Jan Francotte
- Lijst van lidmaten van de Waals-Hervormde gemeente Vaals rond 1745. Thomas Richter
- Vliegtuigcrash Vickers Wellington 1942. Bas Bruls
- Vaalser vlaggen en wimpels. Herbert Kuijpers
- Voormalige winkels in Vaals. Deel 4
- De Lindenstraat en de Koperstraat. Victor Voncken
- Völser Köp.

De verkoopprijs van deze dikke jubileumuitgave is:

- voor leden € 22,00 (alleen op Sankt Tolbert)

- voor niet leden € 25,00

Verkooppunten:

Readshop
Kapsalon John Kohnen
Sankt Tolbert (Bloemendalstraat 11A)

- Vaalser vlaggen en wimpels - Herbert Kuijpers
- Voormalige winkels in Vaals. Deel 4: De Lindenstraat en de Koperstraat - Victor Voncken
- Völser Köp

Dit prachtige werk kost € 25,00.

Het boek is vanaf donderdag 7 december 2023 verkrijgbaar bij: Readshop Maastrichterlaan 78 Vaals, Kapsalon John Kohnen Jos Francotteweg 5 Vaals, verenigingslokaal Óp Sankt Tolbert Bloemendalstraat 11A Vaals (alleen op woensdagmorgen tussen 10 en 12 uur).

Grote rondleiding over religie in Vaals

Op woensdag 29 november 2023, mocht Sankt Tolbert een groot gezelschap ontvangen van de vereniging Probus uit Heerlen.

De naam PROBUS is afgeleid van retired PROfessionals and BUSInessmen; "men", vrouwen kunnen ook lid van Probus clubs zijn.

Probus Heerlen II heeft ten doel personen uit Parkstad en omgeving, die hun

In dit nummer:

- Jubileumuitgave Verleden & Heden nr. 25 Heemkundekring Sankt Tolbert Vaals 1
- Grote rondleiding over religie in Vaals 1
- Veldekekrink "Um Mamelis" Zarens-wieskalender 2024 3
- Schenken 3
- Jaarprogramma 2024 4

actieve loopbaan beëindigd hebben of binnen korte termijn zullen beëindigen, bij elkaar te brengen door het regelmatig organiseren en houden van bijeenkomsten door o.a. zelf houden van lezingen etc. en lunches. De contacten tijdens de lunches vormen een essentieel deel van het lidmaatschap.

Met deze bijeenkomsten willen we de saamhorigheid en vriendschap tussen de leden bevorderen en waarde te hechten aan het regelmatig ontmoeten van elkaar. De mens staat centraal. Dit doel wordt bereikt door onderlinge hulpvaardigheid; verbreding en uitwisseling van kennis en interesse, door het verzorgen van inleidingen; verruiming van inzicht en door ontspanning. Deze keer was men door het verhaal over Cunegonde geïnteresseerd geraakt en werd aan Sankt Tolbert gevraagd een presentatie en rondleiding voor zo'n 45 personen te houden. De club werd natuurlijk hartelijk ontvangen en nadat iedereen was gearriveerd, werd men door Jan Francotte verwelkomd met

een stukje historie van ons het gebouw, om daarna de uiteenzetting over de religie in Vaals, die voor bloei in de 18e en 19e eeuw voor Vaals betekende. Alle geloven en gebedshuizen kwamen aan bod evenals de vele kloosters.

Toen was het tijd om de club te splitsen voor de rondleiding langs de kerken die in

het verhaal voorkwamen, met als tussenstop de Ned.

Hervormde kerk.

Een groep ging onder leiding van Jan

Francotte op weg en de tweede groep met Jo van der Meij.

Met een beetje vertraging was de gehele groep bijeen in de kerk, waar de ontvangst was door Reijk van Veen en Christine Moraal. Na het

welkomstwoord gaf Christine Moraal uitleg over het prachtige Teschemacher-orgel uit 1772.

Maar bij het verhaal bleef het niet, de gasten mochten

nog drie stukjes beluisteren van het orgel, dat door haar werd bespeeld. Hierna werd door Jan het verhaal van Cunegonde verteld. Als laatste werd de oude doopschaal getoond, die extra uit de kluis was gehaald voor deze gelegenheid. Dank werd uitgesproken aan Reijk van Veen en Christine Moraal voor de mooie ontvangst en programma in de prachtige gerenoveerde kerk. Tot slot werd het tweede gedeelte van de rondgang langs de geloofshuizen afgelegd, waarna het gezelschap hun dag ging afsluiten met een eten in de Raadskelder.

Drukke dag, maar wel met een gevoel dat wij een stukje veelzijdig historisch Vaals hebben laten zien en daar meer bekendheid aan hebben kunnen geven. Dank voor de ondersteuning bij de catering verzorgd door Harry Louvenberg en Willem Hordijk, en ook na afloop hadden zij ervoor gezorgd, dat alles weer in orde was in het lokaal.

Veldekekrink “Um Mamelis” Zarenswieskalender 2024

**JELUKZÈLLESJ NUIJOAR, D’R
KOP VOL HOAR, D’R
MOONK VOL TSENG, ’T
JELUK I J’N HENG**

(*Nieuwjaarswens Vaals*).

Dit is één van zarenswies/zagenswies/gezegden, deze uit Vaals, in de nieuwe Zarenswieskalender 2024 van Veldekekrink “Um Mamelis”. Bijzonder bij deze lustrumkalender is de bedrukte achterzijde met verhalen, gedichten en dialectwetenswaardigheden. 52 weken lang uitgebreid kennis maken met de diverse dialecten uit het Heuvelland: de gemeenten Vaals, Gulpen-Wittem en Simpelveld-Bocholtz.

De kalender is verkrijgbaar tegen de prijs van Euro 12,50 bij de volgende verkoopadressen: In Vaals

kapsalon Kohnen, Cultureel Centrum de Kopermolen, Landwinkel Bisschop en de openbare Bibliotheek. In Vijlen: Buurtwinkel Vijlen. In Mechelen: Buurtsuper van Houtem. In Nijswiller: kapsalon Maud. In Wijlre: Super Spar. In Gulpen: Kloosterbibliotheek Wittem en de openbare Bibliotheek. In Simpelveld: Ivo’s Sportshop en Drukkerij ’t Poortje.

Houd onze dialecten in ere! Geef de kalender een plaatsje in de keuken, de woonkamer of op het bureau en lees elke week een stukje plat!

Voor de aanstaande feestdagen (Kerst en Nieuwjaar) of als verjaardagscadeau een prachtig geschenk.

Schenkingen

Ook in het jaar 2023 heeft het archief weer heel veel schenkingen van leden en niet-leden mogen ontvangen. Het zou te ver voeren om alle schenkingen en schenkers hier apart te vermelden. Maar bij deze willen wij nogmaals alle schenkers van harte bedanken.

U kunt bijdragen aan het behoud van het cultureel erfgoed van Vaals door ons te attenderen op stukken of collecties die bij u of iemand die u kent in bewaring zijn. Vaak is het dan zo dat na verloop van tijd deze stukken / collecties buiten de deur worden gedaan omdat de

verzamelaar er niet meer is. Kinderen van verzamelaars hebben vaak (nog) geen belangstelling voor de historische waarde van de collectie. Het zou jammer zijn als het betreffende materiaal verloren zou gaan. Ook archieven van de diverse bestaande en opgeheven verenigingen uit Vaals zijn zeer interessant als bron voor de streekgeschiedenis. De Heemkundekring neemt graag particuliere stukken of collecties en verenigingsarchieven over of neemt ze in bruikleen om te kopiëren, te scannen en te digitaliseren. Wanneer u over oudere foto's beschikt kunnen wij die eventueel

reproducen om ze zo (digitaal) voor het nageslacht goed en zorgvuldig te kunnen bewaren. U krijgt de originele stukken uiteraard na het inscannen weer retour.

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
www.sankttolbert.nl

Bezoek ons ook op:

facebook®

Jaarprogramma 2024

Vrijdag 26 januari, 20.00 uur

Lezing: het Limburgs
Briefhoofdenproject
Spreker: Joris Roosen, hoofd
onderzoek van het Sociaal
Historisch Centrum voor
Limburg. Avond in
samenwerking met LGOG

**Vastelovend i Vols, 10 tot
13 februari**

Geen activiteit

Vrijdag 29 maart, 19.30 uur

Algemene Ledenvergadering
na afloop van de LV, circa
20.30uur, Foto/film
presentatie, vrije keuze

Zondag 28 april, 16.00 uur

Sankt Tolbert Fès veur
mitjlieder en partner
Inloop vanaf 15.00; start
programma 16.00 uur

**Zondag 12 mei, 10.00 – 16.00
uur**

Boekenbeurs (als er
voldoende boeken zijn)

Zondag 26 mei, 15:00 uur

Lezing: Duitse oorlogs-
fabrieken in de groeven van
Zuid-Limburg. Spreker:
Jacquo Silvertant, publicist

Donderdag 27 juni, 13.00 uur

Excursie naar het Gouverne-
ment. Rondleiding duurt ca
1,5 uur. Koffie met vlaai
mogelijk voor eigen
rekening. Vervoer: eigen
vervoer of met ov lijndienst
(350) en stukje lopen.

Juli, vakantie

**Vrijdag 30 augustus, 19.30
uur**

Lezing: De familie van
Wachtendonck en de
Vaalser Koperwerken.
Spreker: Dr. Harry Weinberg,
publicist over de historie van
Limburg

**Vrijdag 27 september, 19.30
uur**

Lezing: Natuur rond het
Drielandenpunt. Spreker:
Olaf Op den Kamp,
Schleiden

Vrijdag 25 oktober, 19.30 uur

Lezing: het bijzondere
Romeins villalandschap in
Vlengendaal/Lemiers/
Orsbach. Spreker: Marc
Hermans van Buro Zuid

**Vrijdag 29 november,
19.30uur**

Presentatie V&H 26

Vuur wunsje alle
mitjlieder en leazer van
d'r Nieuwsbrief
un Freulieje Weinachte
unne Jouwe roetsj en
e Jelukzellisj mea veur
allemdienge e jезооk
2024

De nieuwsbrief is een uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.